List 6. **NOVICE** Tečaj XXIV.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 7. februarija 1866.

Gospodarske stvari.

Poduk,

kako naj posamezen gospodar ali pa cela soseska obdeluje svoj gozd (boršt), da si izredí lesá.

(Dalje.)

Živi plotovi ali žive meje. Kteri les je za to?

Za žive plotove je posebno tako grmovje najpripravniše, ktero hitro raste, se naglo zgostí, dolgo trpí, zemlje ne izpije, in korenin preveč na stran ne razprostira. Take lastnosti ima glog; zato je pa tudi glog (beli trn, Weissdorn) med vsem drugim grmovjem najboljši za žive meje. Razun glogola se tù in tam v ostrejih krajih tudi smerečji plotovi nahajajo.

Priprava zemlje za živi plot.

Akoravno ni treba posebne priprave, se mora vendar z vso pazljivostjo in skrbjo na to gledati, da se zemlja prav obdela, kamor se živi plot zasaja, in vrle sadike za-nj nakopljejo in prav sadé.

Prostor ali prav za prav kraj, kamor misliš živi plot zasaditi, prekopaj podolgoma že v jeseni najmanj za dober čevelj široko in ravno tako globoko, spomladi potem, predno sadike sadiš, izkopaj zemlja tako, da napraviš graben, v kterega misliš glogove sadike (trn) saditi, in sicer tako, da posadiš sadike po grabnu kakih 6 palcev saksebi po motozu (žnori), ravno tako, kakor je navada sadike po drevesnicah saditi.

Presajanje sadik za plotove.

Sadike se presajajo take, ki so divje izrastle, ali iz drevesnic. Pri presaji mora drevorejec na to gledati, da so sadike, kar je le moč, enakošno debele, na priliko saj take, kakor peró — da jim koreninice gladko prireže in stebla do 6 palcev dolga napošev gladko brez trganja prikrajša. Potem se za polovico visokosti od tal s prstjo zaspó; na obedveh krajih sadik se razorčki pusté, kteri se po dovršenem presajenji dobro z vodo zalijó.

Kako se dalje ravná ž njim?

Poglavitna skrb pri živih plotih naj je ta, da se že od tal, kar se le dá, gosti izrejajo; drevorejec mora tedaj pred vsem na to gledati, da sadike od spodaj obilo mladic zaredé. Ako se v prvem letu vrlo ukoreninijo, se morajo spomladi druzega leta do enega ali za dva palca nad zemljo napošev porezati. Ob drugem muževji — to je o kresi — se jim morajo pa vse mladice, ki so v tem času izrastle, tik debla porezati, samo dve najmočnejši mladiki se jim pustite. Drugo spomlad se morate pa tudi omenjeni dve mladiki za 4 do 6 palcev prikrajšati, da zopet obilo gostih mladic poženete; zdaj se jim morajo ob straneh ravne prekle ali late dati, da se mladike na nje pripnó, da križem rastejo. — Dalje ni treba druzega delati, kakor to, da se nepotrebni odrastki od močnejih mladik zopet pridržijo, da se dajo lože na križ prepenjati, dokler se plotovi visoki in močni ne zaredé.

Tako zasajen plot trpí dostikrat skor do 200 let, pa se v malo letih že tako zgostí in zaraste, da kakor neki skušen mož trdi, ne more noben tič ne noben zajic skozi, da ga pa tudi najmočneji junec predreti ne more. V mrzlih krajih, kjer glog ne raste, se živi plotovi tudi iz smrečja delajo; mlade smrečice se tudi po 6 palcev saksebi sadé. Tudi ta plot je koristen, al več časa potrebuje, da ga je kaj.

(Dalje prihodnjič.)

Odgovori na vprašanja.

Iz goriških Brd pri benečanski meji je vredništvo prejelo sledeče pisemce: „Zaupljivo se do Vas obrnem in pri Vas pripomoči ali saj dobrega sveta iščem. Neka čudna bolezen se pri tukajšnjih govedih prav pogostoma nahaja in v malo letih jih je veliko poginilo. Veste kaj je temu vzrok? Tukaj pravijo, da se jim voda zapira. In res taka goveda od začetka bolezni prav po malo, rekel bi, kakor po niti vodo spuščajo, potem jim popolnoma zastane, in ako jo zanemarjajo, jim meh pokne, voda se razlije in po njih je. — Tù Vam pošljem tri kamniče, kteri se pri takih govedih v poscalu najdejo in tako vodo sčasoma popolnoma zaprejo. Morebiti bote spoznali in nam povedali: od kod ta bolezen pri govedih, in ali bi se moglo po kaki poti taki bolezni v okom priti? — Ubogi kmet je že tako dandanas v velikih stiskah, in ako še ob goveda pride, gorjé mu! Suša leto za letom bolj pritiska, in ako bi se še trtica odpovedala in bi zraven tudi goveda poginila, tako bi ubogim ljudém ne ostalo druzega, kot hajd v Kavkaz!“

Odgovor. Kamnički v scalu se morejo pri vsaki naši domači živini napraviti, največkrat pri govedu; ako jih razkrojimo, najdemo v njih ogelnokislo apno, ktero v živinče pride po vodi, ktero pije, ali po klaji ktero vživa. Tisti del tacega apna, kteri je odveč živinskemu životu, skuša natora po poti scavil iz sebe spraviti. Nemogoče pa je natanko vselej zaznamovati, ktera voda ali ktera zelišča imajo tacega apna več v sebi, ker se tudi vé, da pri dveh živinčetih, na priliko, se napravijo kamnički, pri desetih pa, ki živijo v enacih okoliščinah, ne. Ako se v scalnem mehurji zabaše več in velicih tacih kamnov, se zapré voda in mehur poči, ako se po operacii ne pomaga; ta pa je pri živini

sila težavna. Ako zlezejo majhi kamnički doli v scalo, smuknejo večkrat skozi; če pa ne, se mora prerezati scalo in kamen vzeti iz njega.

Iz Gornjega grada nam je došlo sledeče vprašanje: „Od več straní se sliši, da se ne bo dobivala več rdeča sol (živinska sol)? Ali je to res? To bi bila huda za ubozega kmeta!“

Odgovor. Govorica ta je laž; saj ste že tudi v „Oglasniku“ letošnjih „Novic“ brali, da se prodaja ta sol.

Iz jeseniških Rovt se nam stavi to-le vprašanje: „Kaj pomaga zoper hiranje kónj in goved (jetiko). Na Rečici je hiša, v kteri je troje kónj v 3 letih za jetiko poginilo in tudi nekoliko goved. Čopernike in copernice dolžijo, ker našli so v hlevu zakopane kostí itd.“

Odgovor. Dokler bodo gospodarji na copernice verjeli, jim bode živina zmiraj cepala za jetiko. Ko pa se bodo znebili te pregrešne vraže in vzroka bolezni iskali v napačni izreji že mladih živinčet ali v slabem gleštanji odraščenih, v napačni klaji, v napačnih hlevih, v pretegnjenji delavne živine, in bodo odvrnili to, kar bolezen napravi, se bodo znebili bolezni. To pa učijo bukve umne „živinoreje“, in kadar živina zboli, bukve umnega „živinozdravništva.“ Vzroki hiranja (jetike) so zlo različni: zdaj so pljuča, zdaj jetra, zdaj želodec in čeva, zdaj še kak drug drob jetike krivi; to mora umni zdravnik najti, in ako pride ob pravem času na pomoč, prinese tudi pomoč. Le nikar nič po enem kopitu! Iskati pa je gospodarju včasih, kakor pravimo, „z lučjo“ treba, da stakne: kaj je pri klaji, pijači, hlevu itd. napačnega, in to mora odvrniti.

Národne stvari.

Kmet in národnost.

Spisal dr. J. Mencinger.

(Dalje.)

III.

Narodnost, ki povzdiguje kmetu častiti stari jezik, ki ga utrjuje v njegovem poštenem stanu, ki mu blaži čutje častí in nravnosti, mu tudi na vse straní veliko koristi. — Še le po narodnosti stopi kmet iz svojega tesnega stanú, zdaj še le se gospodu čuti rojaka in ž njim enakopravno zvezanega v narodu in državi. Pogledavši iz tesnega kmečkega okrožja si upa seči po knjigah, ki so pisane v njemu razumljivem domačem jeziku in ako so šole take, da se v njih kmečki otroci učé potrebnih véd, in ne tratijo časa z ukom tujih jezikov, kterih se nikoli naučiti ne morejo, pride v kmečke rodbine neka potreba omike in dušne hrane. Ta potreba je gotovo ena najboljših. Človek, ki se je celi teden trudil in delal za samo telo, vsaj v nedeljah nekoliko vtegne, da poskrbi za svoj boljši del — za svojo dušo. Namesti v vinu ali žganji vtapljati svoje skrbí, lajša si jih z dobrimi bukvami, v kterih najde veliko lepega in koristnega, kar mu je bilo poprej neznano, dokler ni vladal duh narodnosti in ni bilo knjig ali domače dušne hrane za vès narod. Domače berilo ga učí umno kmetovati in gospodariti, zdravja varovati, premoženje množiti z novimi iznajdbami, z obrtnijo in trgovino, bistri ga z mnogimi znanostmi, razlaga mu državljanske zadeve, pravice in dolžnosti, pové mu, kaj se daleč okoli godí pod milim Bogom, in daje mu lepo narodno pošteno dušno zabavo za dolge zimske večere in počitne praznike. To vse kmeta blaži in uri; brani mu pozabiti, česar se je učil na šolskih klopeh; sili ga tudi zanaprej skrbeti za koristen poduk, ter dela bolj pametnega, bolj premišljenega sploh, boljega vse straní.

Koliko omike pa kmetu dajo take šole, v kt se učí nemški jezik čez vse, češ, da domačega znamo? Odgovor je: nič! — Pozabiti ne smemo, šole niso le zato, da se deca v njih nekaj ur tr temuč da se učí, kar bi ji koristilo vse žive in da iz šol odnese željo, tudi v prihodnje učiti s dokaj, česar se v preveliki mladosti učiti ni m Otrok se mora učiti samo to, česar se lahko in t naučí. Zavoljo prekratkega šolskega časa in prema vaje v govorjenji (posebno domá) se kmečki o nemški naučiti ne more; namesti govoriti zná k na pol razumno blebetati, brati in pisati pa ne. Al mogel po sami kmečki šoli, kadar bode enkrat odra seči po nemških bukvah, iz njih dalje učiti se kaj ristnega in v nemškem slovstvu blažiti in lepšati s dušo? Našel sem v več kmečkih hišah Vodnikove, šernove in druge pesmi, povestnih, gospodarskih druzih knjig; od Schiller-ja, Göthe-a do „Thierf aus Krain“ pa nisem našel nobenih nemških pe nobenih podučnih in povestnih knjig celó pri t kmetih ne, ki nemški znajo in se celó za nemšt šolah poganjajo. Nemški jezik ni tako lahek, kak ga marsikteri mislijo. Nemški knjižni jezik je nen gospôde jezik — tudi nemški kmet se ga mora u in on ne bere veliko knjig, ker tudi njemu so te razumljive. Da mi to bolj verjamete, nekoliko po mem, kar piše imenitni angležki pisatelj Buckl knjigi: „zgodovina omike na Angležkem“, ktera je na nemško prestavljena: on piše o nemškem slovs „Ni naroda v Evropi, pri kterem nahajamo tak razl med učenimi in neučenimi, kakor na Nemškem. Ne modrijani imajo tako učenost in tako obširne misli so po teh postavljeni na čelo izobraženega sveta. N ško ljudstvo je pa pri vsem tem bolj babjeverno, praznih misli, bolj nevedno in nesposobno voditi s sebe, nego Francozi ali Angleži. — Imenitni ne pisatelji se ne obračajo sè svojo učenostjo na svoj na temuč le pisatelj na pisatelja. Njihov jezik je prav krepak, pa tako težak, tako umeten, tako p zamotanih stavkov, da ga niže ljudstvo prav nič razumeva. To pa dela se vé da še večo zavero, d si učenjaki in prosti narod kakor tuji, in da je za p narod vsa učenost in vse znanstvo, kakor bi ga ne

(Dalje prihodnjič.)

Besedica o „Novem mestu.“

△ Ostrmel sem, ko ugledam v 3. listu letoš „Novic“, potem pa tudi v „Slovencu“ (5. listu) ime „Rudolfovo“ za staro slovensko „Novo mes Vedel sem že, da je dovolil svetli cesar, da se nemško ime „Neustadtl“ prekrstiti v nekdanje dolfswerth“; ali da bi se smelo tudi staro sloven ime tega mesta spremeniti, — tega nisem bral v sarskem ukazu. Po moji misli ne smemo starih venskih imen domačih mest, trgov in vasí sam sebi prekrščevati. Pa ako bi tudi imeli to pra menim, da se vendar ne bi smeli prenagliti, — d bi smeli prehitro zavreči domačega mestnega im ki je med našim narodom tako ukoreninjeno.

Ni nam treba praviti, koliko zmešnjav bi potem med našim ljudstvom. — Veliko težje je staro, vsemu narodu znano mestno ime zatreti, kakemu novemu kraju novo ime nadeti in ga glasiti. Treba je pa tudi pomisliti, da priprost Sl nec tujega imena s pritaknjeno domačo končnico

dolf-ovo) ne more prav izgovarjati, zato ker ime Rudolf — dasi je lepo in častitljivo — za usta trdega Slovenca ni stvarjeno,*) kakor je tudi marsiktero slovensko ime okorno v nemških ustih.

Po tem takem mislimo, da so se prenaglili tisti gospodje, kteri so novo, poslovenjeno ime nasvetovali in ga začeli brž rabiti.

Mi pravimo: čast in slava blagemu Rudolfu, utemeljitelju tega mesta, ki je znano po nekdanjem, spet oživljenem nemškem imenu „Rudolfswerth“, slovenščini pa naj ostane to priljudno mesto „Novo mesto“ tudi poslej in sicer dotlej, dokler ne zaželé druzega slovenskega imena — sami Novomeščani. Le-tí pa si menda drugega (slovenskega) imena ne želé, in si ga ne bodo želeli, če jim povemo to, kar je djal neki domorodec, da si on namreč dolenske straní brez Novega mesta še misliti ne more. — Če se je spremenilo nemško ime, zato ni, da bi se moralo spremeniti tudi slovensko. Saj je mnogo takih mest, trgov in vasí, ki se jim slovensko ime ne vjema z nemškim!

O tej priliki naj povemo pa še eno, ki nam je že davno na srcu. Nekteri pisatelji naši so počeli pisati: „z Novomesta“, „(pri) Novomestu“, „za Novomestom“ itd. Kadar beremo kaj takega, dozdeva se nam, kakor bi nas kdo . . . zauhoval. Pa menda čuti take (nevidne) zaušnice z nami vred tudi vsak trd Slovenec. Vès narod slovenski sklanja mestna imena: **Stari trg**, **Nova gora**, **Novo mesto** itd. ravno tako kakor se sklanjajo narodna (samostavna) imena s prilogi: **stari** trg, **nova** gora, **novo** mesto itd. Živa duša ne pravi: „iz Starotrga“, „iz Novogore“, „iz Novomesta“ itd., nego vès narod govorí: „iz **Novega** mesta“ (kakor iz „**novega** mesta“ itd. — Tako pa govorí narod po svoji stari pravici. Te stare pravice mu ne sme kratiti tedaj noben pisatelj.

Ker se potegujejo vsi naši pisatelji tako možki za pravice našega naroda, posebno za svete pravice narodnega jezika, zato se nadjamo, da se bodo poslej ogibali tudi krive sklanje, ki so se je lotili le po nekaki krivi misli. Ali jih je zapeljala celó nova „slovnica za očí“? Po tej slovnici je začel menda nekdo tudi pisati **sč** namesto **šč**.

Dozdeva se mi, da je počel najprej vrli naš pisatelj P. Ladislav pisati: „Novomesto“, „z Novomesta“ itd., češ, ker ni nemško ime (ondaj „Neustadtl“) na dvoje razdeljeno, čemu bi pa bilo slovensko. Ali zbog nemščine ne smemo narodnega govora kvariti, dasi utegne biti očem ugodneje, če vidijo za eno mesto le eno nerazdeljeno imé. Tudi Lahi in Francozi imajo takih razdeljenih imen (čeravno jih ne sklanjajo kakor mi na sredini in na koncu). Sklanja „Carigrad“, „iz Carigrada“ itd. nam ne daje pravice, da bi smeli zoper narodno rabo sklanjati tudi: „iz Staritrga“ itd. Ravno tako napačno bi bilo sklanjanje: „Starotrg“, „iz Starotrga“ po izgledu: „Mokronog.“ To ime iz besed „mokra **noga**“ zvarjeno in okrajšano, ki se mu je potem sprevrgel tudi spol, je med mestnimi imeni pri nas nekaka posebnost, ki se ne more in ne smé vselej posnemati. Res, da pravi Srbin: „Beograd“ (**o** = l), „iz Beograda ali Biograda“ itd.; ali noben Srbin ali Hrvat ne veli: „iz Novisada“ ali „iz Novosada“, nego: „iz Novog Sada“ ali „Novoga Sada“ itd. Tako sklanjajo tudi druga taka imena (razun Carigrada) vsi Jugoslovani, — tako jih sklanjajo tudi drugi Slovani.

*) Pri nas domá na priliko izgovarjajo kmetje „Rudof“ (namesti „Rudolf“), tedaj bi izrekovali tudi „Rudofovo“, „Rudofovčan“ (namesti „Rudolfovo“). Tako bi izgovarjali to ime menda do malega vsi priprosti Slovenci. Pis.

Slovansko slovstvo.

* *Ilirski Primorjan*, ki so ga „Novice“ lani napovedale, prišel je v Trstu ob novem letu res na svitlo. Prva dva lista, ki smo ju dozdaj prejeli, kažeta, da se častito vredništvo vrlo drží svojega načela: „koristno družiti sè sladkim“, kajti mnogo podučnega in kratkočasnega prinesla sta za narod slovenski. — Vsak mesec izhajata dva lista v lični opravi; naročnina za celo leto po pošti znaša le 1 gold. 60 kr. za pol leta 80 krajc.

* *Karlovački Viestnik* se zove list, ki je začel ob novem letu izhajati v Karlovcu pod vredništvom Ljudevita Tomšića. — Tudi ta list poln je podučne in zabavne tvarine v prozi in poezii. Priporočamo ga tudi našim Slovencem, vzlasti takim, ki v poduk v hrvaškem jeziku želijo vsaki teden pripraven listek v roke dobivati. Cena po pošti za pol leta mu je 3 gold.

* Dobro znani „Slavische Blätter“ Lukšićeve oblekli so se z novim letom v še okusnišo opravo in so, utrjeni po zadovoljnosti svojih bravcev, krepko nastopile drugi tečaj. Res krasna podoba Nikola I., kneza črnogorskega, kinča prvi list, kteri je posebno bogato obdarovan sè slovstvenimi naznanili, ktera nemškemu svetu kažejo delavnost slovansko. Slovanski reči namenjeni listi so tedaj vredni krepke podpore.

Kratkočasno berílo.

Boj za puro.

Resnice in laži za predpust.

Spisal Šak.

(Dalje.)

Privihravši z veliko silo do mužavine, zagleda vojska unkraj dobro oborožene Lukovce. Kar zažene vse, mlado in staro, grozen bojni krik, da so pobegnile iz slovenske dežele vse bele vrane, in jih ni nazaj do današnjega dne. Pa Lukovci se jih ne ustrašijo, čeravno so pustili žene in otroke domá. Hrabro bíje jim v prsih srce, in med divjim kričanjem Bobovcev zapojó junaško pesem, ki jo je v naglosti zložil študirani kovač.

Naprej zastava slave
In sreče lukovske,
Naj vrage trmoglave
Popije muri vse!

S sekirami in bati
Mi v boj pritiskamo,
Po suhem in po blati,
Kaj maramo za to?

Baba mi je godrnjala:
Jaz ti bom že vojsko dala,
Kričala je deca mala:
„Tu ostani, atec moj!“

Žena, deca bodi zdrava,
Kliče dnes me očetnjava,
Srečna lukovska zastava:
Hajdmo hajdmo za njo v boj!

Tako popevali so lukovski korenjaki, in če se ne motim, slišal sem enako pesem že sam pri neki slovenski „besedi.“ Šine jim nezmagljiva moč v ude, stali so kakor Grki pri Termopilah.

Zdaj prilomastijo Bobovci do struge in zagrade, kar obmolknejo in osupnjeni obstojé. Da bi jim sovražniki pot zaprli, te zvijače bi si ne bili v sanjah mislili. Pa niso se dolgo debelo gledali, kajti mahoma začne vsa lukovska vojska lučati debelo kamenje in drva čez vodo, da jim prihaja črno pred očmí. In glejte je, glejte! strašljive mevže, drug za drugim začnó kopita pobirati, — deca in ženske so brž na begu, ko bi jih razpihnil veter.

Vstane stotero vpitje in ječanje, vse gré križem, kakor v babilonski zmešnjavi. Bob v steno je generalov klic: „Stojte, babeži, holt!“ Le Štempihar Vid in majhen trop za njim se ne dá oplašiti. Srdu rjove in se peni vès banderaš, kakor razkačen oroslan. Ko pa ga zadene zdaj drva v nogo, ne vzdrží se več; z glasnim klicem: „za menoj, kdor je mož!“ skoči v vodo

in plava prek. Vkljub vsemu kamenju, ktero mu letí v ščit kakor toča, doseže okope in podí ž njih s svojo žrdjo prestrašene sovražnike. Že mu plava več junakov na pomoč, že plezejo na šanco, kar otme v nevarnesti Lukovce nenadoma — kdo? — Vpregli bili so v sili vso živad, da bi vozila drevje in kamen za uterjenje šance — še vélikega srenjskega bika. K sreči bil je ravno blizo — in „bika sèm, bika sèm!“ zakliče v enem sto glasov. Kajti poznali so njegovo moč in divjost. Kakor bi trenil, bil je črni bik tù. Ravno zavihtí se junak Vid na okope — kar zagleda bik njegov ščit, kravje duri. En skok — en stok — en žok! in banderaš in bik ležala sta sredi struge. Na grlo zaženó Lukovci krohot, slednjemu Bobovcu pa upade srce. Mokri kakor miši izplazijo iz vode, tudi nesrečni Vid, vès potolčen in potrt. V kratkem bil je vès bobovski rod na begu, in sledil mu je posmeh in krohot Lukovcev.

S pobešenimi glavami korakajo proti svoji vasi, in drugega je pred drugim sram. Kar zabobna na povelje generalovo tambur, in vsi begunci zberó se okoli njega. „Vi strašljivci, babeži, pojte drugikrat za peč sest, ali repe pipat namesti v boj! Z jeziki bi se vedeli sekati, da, z jeziki. Taka sramota še Bobovcev ni zadela, kar stoji vas, v grobu se morajo kostí naših očetov obračati, vsemu svetu bomo služili v posmeh. Pa to ne smé biti! Nihče naj se ne dotakne jedí in pijače, dokler te sramote ne izbrišemo. Tedaj haló za menoj, če ni šlo po tem potu, nam je še drug odprt. Ne bodo se dolgo veselile te bebe svoje zmage.“

S takimi besedami kaznil je general Kokot svojo vojsko, pa nobeden si ni upal odgovoriti. In na povelje „marš“ napoti se molčé armada proti — Bobluki. Ostale so domá le žene in otroci, spoznavši v prvi bitki, da „kri ni voda.“ In tako spričala se je resnica prigovora: „Veliko kričálo vredno je malo“, ali: „prazen sod ima največi glas!“

Potrebno je, da se bravec majhno bolje z bojiščem seznaniš. Mužavina segala je prek po dolini na eni strani pod visoko strmo goro, in tam ni mogel človek mimo. Na nasprotnem koncu mužavine stala je pod gorami kolonija Bobluk in skozi njo namenili so Bobovci udariti nad Lukovce, — tako bi se umaknili močvirju. Pa kako ostrmé, zagledavši Boblukovce dobro oborožene pred vasjo.

„Ste tudi vi naši sovražniki?“ vpraša general Kokot zavzet in prestrašen. „Nikakor ne“ — mu odgovorijo. „Pa če se dva tepeta, najboljše je, se ne vtikati v svajo. Mi smo neutralni, in ne trpimo, da kak sovražnik stopi na našo zemljo.“ Tako je djal moder boblukovski župan Suhač, Bobovce pa jeza zgrabi, spoznavši, da so drugo pot na led naleteli. „Naprej! udarimo na izdajavce!“ zagromí Kolomaja. In zares bi se bila zagnala vojska v nje, če ne bi bili med tem zagledali na uni strani blizo Lukovcev. — „Dva sovražnika ob enem, to je odveč“ — zakliče Kokot, in med posmehom Lukovcev in Boblukovcev vrnejo se ošabni Bobovci — z neizmerno sramoto in — z dolgimi — dolgimi nosovi! — Junak Vid pa je klel, z nogo ob tla butal, in v nedru jezo kuhal.

Tako končala se je prva vojska — pa Bobovcem ni dišal domá najboljši bob, ne najslajše vince. Še ta večer pokliče gospod general vse „hotmane“ v posvèt: „Kako maščevati se nad Lukovci?“

Veseli zmagavci pa jedli in pili so celo noč; sklenili so tudi, srenjskega bika rediti odslej s samim senom in z najboljšo otavo. (Dal. prih.)

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor zagrebški.

Med govori, ki so bili v zboru zagrebškem o t
kaj naj se odgovorí cesarju (takemu pismu se pr
„adresa“), se posebno odlikuje govor prevzvišen
škofa Strossmajerja 25. dne u. m. Na vse str
toliko važni govor priobčimo v posnetku tedaj tudi
tateljem „Novic.“ Glasil se je v glavnih točkah tako

„Gospôda! Jaz sem za adreso večine odbor
ter mislim, da smo dolžni odgovoriti kralj. reškri
(pismu), s kterim se je Njih Veličanstvo, premilos
naš vladar obrnil do nas. Odgovor naš mora biti pr
svedok vdanosti in zvestobe do našega kralja, a
mora tudi kralju odkriti nove i stare rane našega
roda, da nam je zaceli; kajti to ni samo narodu na
rist, ampak tudi dinastii (cesarjevi hiši) sami.

Jaz mislim, da je sedanji zbor z zborom 18
leta v taki zvezi, da ni druzega, kot nadaljevanje d
ktero smo bili tedaj pričeli, a kterega nismo bili do
šili. Zato se zlagam s tem, da se naša sedanja adr
obrača na 1861. leto in na kr. reškript 1861. leta.

Adresa ima v sebi tri poglavitne misli; prva
celota naše zemlje, druga je oktoberska diplo
februarski patent in to, kar se v kr. reškrip
gledé teh dokumentov zahteva od nas, in tretja na
razmere z Ogersko.

Celota naše zemlje je najstarejše in najz
menitiše zahtevanje, ki še živí v narodu; treba je,
hodimo pot naših starih, ki so celoto naše zemlje
htevali takrat, ko so se zoper krvoločnega dušman
v prvi vrsti borili za častni krst in zlato svobodo,
sicer ne le za se, temuč za civilizacijo (omiko) vse
strije in Evrope. Kadar v starih spisih čitam, kako
je narod naš stare zbore odperal, verujte mi, da
solze stopijo v očí. V 16. stoletji pričeli so zbor z
lostno tožbo: „Nos reliquiae regnorum Dalmatiae, Cr
tiae et Slavoniae“ (mi ostanki kraljevine dalmatins
hrvaške in slavonske) ter klicali vso Evropo ustavi
pomoč. Ako bi mene kdo vprašal, kako da čemo mi
četi zbor, odgovoril bi, odprimo ga z besedami: „
ostanki starih ostankov kraljevine dalmatins
hrvaške in slavonske.“ Naš narod ima toliko zaslug
svoje kralje, da — s ponosom morem reči — morel
noben narod v carevini avstrijski nima tolicih. Zaslu
našega naroda znane so vsemu svetu; spoznal je je t
sedaj vladajoči kralj, ko nam je 1848. l. tako-le pis
„Moja djeca, moji Hrvati! Vi ste se tako ponašali,
Vam nikdar ne morem dosti zahvaliti. Vi ste zaslu
da se povest Vaša piše z zlatim peresom.“ Ker je te
tako, gospôda moja, tedaj smemo prostodušno sto
pred obličje Njega Veličanstva ter mu rêči: Mi smo
pravni vstreči tvojim željam in zahtevam in zato ž
vati življenje; al obrni se tudi ti na nas in zaceli n
rane, ktere se dajo zaceliti; to zahteva ne le korist
roda, ampak tudi korist tvoja, ktero je Bog združi
narodovo koristjo.“ Celota zemlje naše je stvar vel
znamenitosti. Vsaka država se neizmerno drží sv
teritorijalne celote.

Marija Terezija, gotovo najmodrejša vladarica n
vladajoče hiše, je jokala, ko je po pruski vojski mor
zgubiti Šlezko, del svoje carevine; prav tako je m
pri srcu, ko premišljam našo domovino. Jaz se rad
pečam s politiko, kakor nekteri morebiti mislijo o me
Ako bi mogel in smel živeti po svojih željah, ne bi
bilo v tej zbornici; al ljubav do mojega naro
kliče me v zbor, toraj želim, da za celoto n
zemlje storimo toliko, kolikor je mogoče. Očita se
šemu narodu, da je majhen, slab, da se mu je tre
toraj združiti s kterim koli drugim. Ako smo slabi

majhni, treba je skrbeti, da se ojačimo s tem, da se združi vsa trojedina kraljevina. Vsaka oblast na tem svetu ima služiti pravu in pravici. Ako smo tudi slabi, ne družimo se z vsakim, kteri bi nas hotel, kajti utegnilo bi se dogoditi, da bi nas tako objel, da bi nam kostí polomil. Ako je naša domovina siromašna, tega ni ona kriva; vprašam vas pa, kje je dežela ali država, v kteri ne bi bilo siromaštva? Ako bi naša avtonomija (samouprava) prišla druzim v roke, bi li naša kupčija oživila? bi li dobili železnico iz Zemuna v Reko? Narod naš ima važno nalogo v iztočnih zadevah. Boril se je že z Avari; v 7. stoletji rešil je bizantinsko kraljestvo, uničil je na grobniškem polji moč tatarsko in Evropo rešil njihove sile; več stoletij bil je civilizacii močna bramba zoper Turka. Koran se s krščanstvom nikdar ne dá zediniti; turčija, ako hoče napredovati, mora se ali na krščanstvu osnovati ali propasti! Bog je iztočno vprašanje postavil na dnevni red, preje ali pozneje mora se rešiti to vprašanje, in preverjen sem, da ima jugoslovanstvo tehtno besedo v tem vprašanji in važno nalogo; toraj je treba, da se naš narod okrepča, ne le v fizični moči, ampak tudi v moralni; celota naše zemlje ne bode le našemu narodu, ampak tudi celemu cesarstvu na korist. Ko je narod naš v 16. stoletji za kralja svojega odobril Ferdinanda, takrat (1527) zahteval je deželni zbor, da se Štajarska, Kranjska in Koroška vtelesi Hrvaški. Ta deželni zbor je spoznal pravico naše kraljevine; ako bi se bile naše gospóske bolj pečale z arhivom, kakor s pravopisom, pri roki bi nam bili dokumenti, kteri bi nam kazali, v kaki ozki zvezi so nekdaj bile dežele štajarska, kranjska in koroška, ktere bi se po zahtevanji hrvaškega naroda morale vtelesiti Hrvaški; ako bi bile te dežele vživale isto ustavo z nami, nikdar nikoli ne bi se bil ondi nemški živelj tako daleč razširil. Ako Ogerska zahteva svojo celoto, zakaj ne bi tudi mi imeli te pravice, temveč, ker se po mojem mnenji celota ogerske krone nikakor ne dá misliti brez celote trojedine kraljevine. Ako se v naslovu Njega Veličanstva našega kralja, bere: kralj kraljevine dalmatinske, hrvaške in slavonske; ako hrvaški bani rabijo naslov: ban kraljevine dalmatinske, hrvaške in slavonske; ako je v dogovoru 1527. leta, ko smo habsburško hišo za našo vladajočo izbrali, podpisani zagrebški biškop kot ban Dalmacije, Hrvaške in Slavonije; tedaj je vsi carovini na korist, da naslov ne ostane sama gola beseda, ampak da bode resnica. Pa ne le mi imamo pravico do Dalmacije, ampak tudi Dalmacija ima pravico do trojedine kraljevine. Le po tem poti se Dalmacija osvobodi birokracije, ktera ni bila nikjer koristna, in tudi Dalmacii ne. — Ravno tako se današnji stan junaške naše Krajine (granice) nikakor ne vjema s tem, kar zahteva državno pravo. Koliko je narodu našemu Krajina pri srcu, kaže narodna prislovica, ki jo zove „krvavi plašč“. Meni je na srcu ona slava in junaštvo, s kterim se je krajina proslavila, al verujte mi, da ni prav, da narod naš v vsaki vojski šestkrat in morda še več krvavega davka plačuje, kakor kteri koli narod avstrijski. Ako je krajine treba Avstriji, ni jej treba granice ondi, kjer je sedaj; vsaj je turška moč tako oslabela, da jo sedaj branijo le mednarodne pogodbe; treba bi je bilo proti Italiji, ali Nemčiji ali Rusiji. Njega veličanstvo, premilostni kralj naš, je granico večkrat imenoval „hčer matere zemlje“, ter v odpisu 8. dec. 1861. leta izrekel, da hoče skrbeti, da se stan granice v soglasje spravi z zahtevanjem državnega našega prava in ustavnega življenja; dolžnost naša je torej zahtevati, da se v ta kos naše zemlje, kteri ni pod orožjem, vpelje isto pravo, ista uprava, ktero zahteva adresa odborove večine. Jez pa ne vidim, da bi ondi ozir národne omike le za črto boljše bilo, kakor je bilo pred petimi leti, velikoveč, rekel bi, da je slabejše. Znano nam je vsem, da so sicer iz naše dežele izselili ljudjé, ki so bili nosilci desetletnega absulotizma, toda še zdaj iz iste dobe znani g. dr. Jarec, kterega rajše vidim v Ljubljani kakor v Zagrebu, nadzoruje senjsko in vinkovško gimnazijo. Vprašam vas, nima li trojedina kraljevina sina dosti vrednega in učenega za to nadzorništvo? Znano je, da je v granici šola, v kteri na povelje general-komande zagrebške otroci ne smejo v drugem ko v nemškem jeziku Boga moliti. (Graničini poslanci: oho! oho!) Da je temu res taka, pričala bode siva in poštena glava vzvišanega našega kardinala. Jaz tega ne pripisujem granici, ampak okolnostim, v kterih je sirota granica; okoliščinam, v kterih je ban trojedine kraljevine, kteri bi bil imel naš zakon braniti, moral to potrditi in razglasiti. Preverjen sem, da je mož, kteri sedaj granico upravlja, pošten mož, in da mu je skrb za napredek v granici; žalostni ta stan pripisujem možu, ki že v grobu spí, možu, ki je bil sicer vse častí vreden, al o narodu našem bil je poln predsodkov. Gospoda, jaz tega ne navajam zato, da bi to komu vpisaval v greh, ampak samo to rečem, da bode cesarstvu in naši kraljevini na korist, da postava naša ne bode le postava, ampak da izide v živo djanje. Jaz torej mislim, da si bodo junaki, ki na veliko našo veselje sedé v naši sredi in se z nami posvetujejo o blagru našega naroda, pridobili velike zasluge za kralja in narod svoj, ako glasujejo za adreso odborove večine. (Dal. prih.)

Deželni zbor kranjski.

V seji 29. t. m. poroča dr. Toman v imenu dotičnega odbora o železnici, ki naj se napravi iz Ljubljane v Belak in iz Št. Petra v Reko.

Železnica ljubljansko-belaška — pravi — je važna in potrebna iz 3 ozirov: važna za deželo kranjsko, važna za avstrijsko cesarstvo, važna iz evropejskega ozira. — Važna je za deželo našo za to, da se na noge postavi in oživí tista obrtnija, ktera zdaj hudo peša na Gorenskem, ker nima priložnih potov, po kterih bi se blagó domačih fužin in druzih obrtnijstev lahko prevaževalo v ptuje dežele, — pa ravno to overa tudi napravo novih obrtnij na Gorenskem, ktere se le tedaj morejo ustanoviti, ako obrtniku ni veliki svet zaprt. Gorenska stran, po velicih gorah zdaj ločena od velicih cest, bi se po železnici, ktera čez Gorensko pelje iz Belaka v Ljubljano, zbližala s Trstom ravno tako kakor s Koroškim, s Štajarskim ravno tako kakor z Dunajem itd. Za vse naše cesarstvo pa bi bila tudi železnica ljubljansko-belaška važna ne le za kupčijstvo, temuč tudi ob času vojske, ker severne avstrijske dežele bi se po nji približale jadranskemu (tržaškemu) morju po najkrajši poti. Pa tudi druge severne evropejske dežele bi se po nji v bližo dotiko pripeljale z južnimi. — Gledé na vse to se kaže tolika važnost te železnice, da se mora živo priporočati deželnemu zboru. Al kaj naj storí deželni zbor, da to, kar je zdaj le še samo želja, pripelje do zaželenega cilja in konca? Prvo je, da deželni zbor na to dela, da presvitli cesar dovoli, da se ljubljansko-belaška železnica dene v vrsto avstrijskih železnic. To se je že zgodilo s št. petersko-reško železnico, ktero ima vodstvo južne železnice proti temu dodelati, da se iz državnega zaklada pripomore s tretjino doneska. Dalje pa je še treba, da se nemudoma deželni odbor vzajemno s kupčijsko in obrtnijsko zbornico prav krepko poprime tega, da se denar dobí za tista dela, ktera se štejejo k pripravljajočim, pa tudi za to, da ima svoje roke vmes v tistem odboru, ki naj se osnuje za to, da se

dovršijo pripravljajoča dela. Gosp. Alojzi Prašnikar iz Mekin je z odpisom od 3. rožnika 1865 od c. kr. kupčijskega ministerstva prejel pravico, da se more teh pripravljajočih del lotiti, potem pa tudi železnico delati, ako je noče vodstvo južne železnice, ktero po pogodbi od leta 1854 ima prvo pravico zato. Stroški vseh pripravljajočih del bi utegnili znašati 15.000 do 20.000 fl. Po vsem tem nasvetuje dr. Toman v imenu odborovem:

1. Deželni zbor vojvodine kranjske priznava važnost in potrebo železnice ljubljansko-belaške in št. petersko-reške, in se poteguje za to, da se ljubljansko-belaška železnica postavi v vrsto avstrijskih železnic.

2. Deželnemu odboru naj se zaukaže, da se vzajemno s kupčijsko-obrtnijsko zbornico ustanovi poseben odbor za to železnico, v kterem bo tudi deželni odbor zastopan.

3. Ako se kaže, da se večidel nabere gori omenjeni potrebni denar za pripravljajoča dela, naj se, ako bi manjkalo še kakih 5000 gold., teh 5000 gold. dodá iz deželnega zaklada proti temu, da se temu donesku pridržijo vse tiste pravice, ktere gredó drugim doneskom, ki se naberó od druge strani.

Ko je dr. Toman sporočilo odborovo naznanil zboru, se vzdigne Dežman ter odborove predloge spodbija v dolgem govoru, kterega bistvo pa je bilo le to, da ni dovelj dokazana potreba in važnost te železnice čez Gorensko. Po takem vvodu, posebno ko je prizadevanje za to železnico imenoval le „domoljubno željo (patriotischer Wunsch), je bilo misliti, da je premišljeval kolikor toliko o tej železnici, in da bode donesel še drugih razlogov; al namesti tega je predlagal, naj se vse še enkrat odboru izročí, ki ima razlagati bolj temeljito. — Dr. Costa se čudi Dežmanovemu zahtevanju, ker je vendar zbor predlog dr. Tomanov potrdil in s tem spoznal pomen in potrebo omenjene železnice. Gradiva nabirati za podslombo tega početja bo le dolžnost odseka, ki se bode volil za početek železničnih opravil. Če se nam ugovarja, da je zdanja železnica do Trsta rodila veliko revščine, je vedeti treba, da nas to nikakor motiti ne more v tem, da dobimo enkrat in si napravimo železnico, ki bode pospeševala deželne interese, kajti železnica do Trsta se je le zidala, da se po najkrajši poti pride v Trst, ki na eni strani noter, na drugi pa ven gré, ne gledé na to: ali bo posameznim krajem kranjske dežele koristila ali ne. Če smo Notranjsko in Dolensko že podperali z denarjem v velikih silah lani in letos, zakaj bi tudi Gorenski ne pomagali zdaj, ko ji žugajo hude stiske. Ne čakajmo in ne odlagajmo pomočí, ker se lahko zgodí, da bode kmalu prekasno. Ako bi nikjer po svetu železnic ne bilo, tudi mi bi ne želeli železnic, ktere nikoli ne vstrezajo vsem; ko pa se železnice delajo križem po svetu, slaba poje tistim deželam, ktere ostanejo — zunaj železnic. — Mulej podpera dr. Tomanov predlog, razlaga posebno vojaški pomen naše dežele in železnice, samo, da se mu 5000 gold. preveč zdí za prvo delo. — Vitez Gutmannsthal tudi očita, da je vse premalo štatistično dokazano, čeravno v daljem govoru reče, da za zdaj deželni zbor sam ne potrebuje teh pretenkih dokazov, da se to naložiti mora odseku, ki bode izvoljen za izpeljavo prvih početnih železničnih del. Kapele pri tej priliki obrača pozornost zborovo na železnico iz Ljubljane čez Krko, pod Semičem čez Metliko do Črnomlja in naprej do Reke, kjer se bode zidala železnico do Semlina, in ker se tudi iz Beligrada do Carigrada izpeljati misli železnica, bi Adrija s črnim morjem združena bila, kar bi mnogo povikšalo pomen te železnice skoz Dolensko, kajti pripravi se okoli četrt milijon veder vina, suhih sliv, izkopá se čez četrt milijon stotov premoga na leto. — Dežman se ponavlja in ko tretjikrat poprime beseda odpade od svojega predloga. — Dr. Toman kot poročevalec v tehtnem govoru spodbije vse protivne ugovore, opiraje se na svoj prvi govor, v kterem je razložil vse razloge, ki so ga napotili na predlog železnice čez Gorensko. Vse, posebno pa, kar je gosp. Dežman ugovarjal — rekel je — je le subjektivno v strogem smislu; vsaki pa, ki zares ljubi domovino svojo, mora to početje pospeševati, ne pa poderati. Tudi za cesto smo že 10.000 gld. dovolili, vendar nam g. Dežman — ki je v tej reči poročeval — ni do zobca dokazal potrebe, — tudi za most čez Savo smo dali veliko denarja itd. — kako, da bi za to železnico, ki je venda najvažnejša stvar za našo deželo, posebno za gorensko fužinarstvo, ne dali 5000 gold., da se pričnejo vsa najpotrebniše priprave. Prošnje posameznih interesentov ne moremo čakati. In če tudi damo iz deželnega zaklada 5000 goldinarjev, s tem še ni rečeno, da ne dobimo tega denarja nazaj, ako se prične delati železnica in početniki povrnejo deželi te stroške. — V posebnem razgovoru čez posamezne predloge dostavlja vitez Gutmannsthal 1. predlogu, naj se poišče štatistični snov, naj se povprašajo fužinarji in vse to naj se priloží prošnji na ministerstvo. Ta predlog je poročevalec dr. Toman nekaj skrajšal in potem je bil sprejet. Drugi predlog se je potrdil brez daljnega razgovora. Tretji predlog je dr. Costa popravil, da se reče namestu „5000 gold.“ „najviše 5000 gold.“, kteremu je zbor pritrdil, med tem, ko je popravek, ki ga je t. Dežman nasvetoval, zavrgel. Tako se je vse potrdilo in želeti je le, da se o pravem času ne skrijejo naši denarni domo- in rodoljubi!

Dopisi.

Iz Gradca. Tukajšnje vrlo česko pevsko društvo napravi 7. svečana t. l. veliko „besedo“; polovica čistega dohodka je namenjena tukajšnji sirotnici „Borromaeum“ imenovani. Želimo ji obilen dohodek!

Od kranjsko-štajerske meje na Svečnice dan — Nemškutarskim uradnikom se začne preja vozljati, ko tam pa tam kmetje slovenske pisave tirjajo. Ni davno kar je bilo nekaj kmetov od dotične gosposke poklicanih, da bi od vožnje premoga do železnice dohodkin davek odrajtovali. Ko so pa vozniki dokazali, da nikakoršnega dobička nimajo, torej tudi od slabega dohodka davka plačati ne morejo, velí vradnik, da se to v protokol zapiše. Na to kmetov eden reče: ako boste slovenski pisali, bomo podpisali; ako nemški, pa ne. Uradnik: zakaj ne? Kmet: zato, ker nemški ne znate. Uradnik: kak to? Kmet: lansko leto je nekdo tožil, da mu je sosed hraste obsekaval, „behakt“, vi ste pa zapisali: „umhakt“, in po takem niste pravično sodili. Na to pride viši uradnik in zagrmi nad njimi. Nikar ne bodite hudi, gospod! — odgovorí mu mirno kmet — saj smo brali, da so svitli cesar ukazali, naj se uradniki v maternem jeziku z nami porazumejo, in da vsi ministri zahtevajo, naj se nepotrebne pisarije odgleštajo. Uradniki so omolknili, kmetje pa šli. — Une dni so v neki hiši pri nas dve leti staro presico zaklali, ki je zmirom veliko žrla, redila pa se kar nič ni, suha je bila, kakor votla vrba. A kaj je bilo? Imela je 12½ liber (funtov) težka jetra, vranco pa 1 libro težko, veliko kakor volovsko, pluča po navadi. Primaruha! že več kot 1000 svinj sem zakal, a kaj tacega še nisem videl, je rekel mesar. Čudno je bilo, da nobeden pes teh jeter ni hotel pokusiti, maček pa se jih je nažrl. Kri in drbovino so zakopali.

Iz Južnonotranjskega. — A. Oprostite predrage „Novice“, da tudi jez, sicer vaš redki dopisnik in prost

kmet, nekoliko časa motiko na strán denem, ter pero v roko vzamem, da vam potožim o tistih možakih v deželnem zboru kranjskem, ki so se iznejeverili rodu in volilcem svojim. Da! sedaj sem pa lepo naredil, saj se oni sami bahajo, da so boljši Kranjci kakor pa naši narodnjaci. Je li pa to res, gospoda? Kratko nikar! Ako bi vi pravi Kranjci bili, morali bi se tudi za pravice naše narodnosti kot vsi drugi narodi potegovati; vi pa ravno nasproti temu ravnate ter vpijete, da mora na naši čisto slovenski zemlji nemški jezik po šolah in kancelijah kakor dosedaj tudi v prihodnje gospodovati. Ali kmetje te vaše namere tako-le tolmačimo: kmet mora ostati kakor dozdaj na vekomaj neotesan in neomikan, ter naj bo v stari jarem vprežen, če hočemo, da bo še naš sužinj in da ga bomo lahko kakor dozdaj po svoje sukali. Da so taki poslanci zoper naše pravice, ki ne živijo v ozki zvezi z našim narodom in ne vejo, kaj mu hudo dé, se ne čudimo, — al da so tudi taki potegnili v tabor nam nevarni, ki med nami živijo, z nami vred hodijo božjo besedo le v našem domačem jeziku poslušat, v kancelii pa nas žrtujejo ptujemu jeziku in tudi šol nočejo tacih, ki nas sto in sto potrebnih vednost učijo v maternem jeziku, to je, kar presega našo pamet! Ker poslanca Goloba vidimo tudi med to množino, ga vendar moramo vprašati, naj nam pové: koliko besedí on govorí nemških celi teden med svojimi sosedi, koliko barantijo ima v nemške dežele, koliko pa s slovenskimi in hrvaškimi kraji, in kteri jezik mu je bolj potreben? Morebiti misli kranjski Šenčur zapustiti in se preseliti v Nemčijo? Njegovo ravnanje se nam zdí celó narobe svet! Jan. D—k.

Iz Vipave 31. prosenca. Da mi Vipavci še nismo v tistih slovenskih nebesih, kjer nekaljeni mir vlada in se vse vzajemno za omiko in povzdigo v narodnem duhu poteguje, spričuje „Laibaherca“ od 27. prosenca v nekakem „eingesendet“ iz kterega se vidi, da je tukaj še več bürgerjev *) ki hodijo svoje posebne pote, in z rodoljubnim (scilicet!) srcem obžalujejo, da jim te za Vipavce „verhängnissvolle Novice“ vodo kalijo, in čitavnički „akterji“ pot presekavajo, po kterem blagra za Vipavce iščejo. Čitavnica jim je tako grda postala, da jo pri vsi svoji blagodušni spravnosti nekakih nemških grehov obdolžujejo, ki si jih po slovensko še potolmačiti ne moremo „paralisirender Einfluss“, „Kastengeist“, „Ansichtendiktatur.“ **) Toliko se nam dozdeva, da se to pravi: razpore delati, in odbor čitavničin se dolžnega spoznava to nekaj pojasniti, da drugod sami presodite, pri čem da smo. — V omenjenem „eingesendet“ dopovedujejo „mehrere Wippacher Bürger“, da so bili po stari navadi (?) na 14. prosenca v Tabru „ples“ napovedali, in da bi iz tega nič ne moglo biti, so jim najpred „Novice“ prejo zmešale, čitavniško vodstvo pa celó tisti predvečer pred „balom“ je na hitrici v svojih sobah ples napovedalo in čitavničarje sililo, da svojega radovanja tukaj iščejo, pa ne tam v Tabru. To je „corpus delicti“, kakor „bürgerji“ pravijo. Ako bi res tudi tako bilo, kdo bo sodil, da bi odbor ne smel za svoje družbenike kake veselice domá osnovati, kterim ni mar bilo v Tabor hoditi? Kdo pameten bo iz tega „Kastengeist“ in „Ansichtendiktatur“ izmotaval, ker se dobro vé, da čitavničarji niso ovce, ki jih kdo zaganja, kamor hoče; to „bürgerji“ sami spoznajo, ker pravijo, da so tudi čitavničarjev imeli na svojem plešišču. K večemu bi se po tem takem odboru zameriti moglo to, da ni, ako je mislil domá kaj napravljati, tega brž napovedal, ko je izvedel, kaj nasprotniki namerjajo. — Pa vse to pletenje „bürgerjev“ od sklicevanja na hitrico v imenu odbora je gola laž. V čitavnici ni imelo po odborovem sklepu tisti večer nič biti, ker so celó eni odborniki zavolj lepšega namenjeni bili v Tabor iti; kar res v soboto večer glas poči, da je nekdo v imenu zunanjih čitavničarjev v čitavnici za nedeljo večerjo naročil, da pridejo sicer v Trg, pa ne pojdejo v Tabor, ampak se mislijo pri skupni večerji v svoji dvorani po domače radovati. To je bilo tako privatno napeljano, da vodstvo v Trgu v nedeljo dopoldne ni vedelo, kaj da je o tem. Ko se je pa zvedelo, da govorica ni prazna beseda, je spodobnost tirjala, da je odbor na nagloma poskrbel, kolikor se je dalo, da se gostje vredno sprejmejo. In res, kakor po zgovoru, pridrdrajo od ene strani naši slavoznani Razdrčanje in ž njimi vred naši vselej zvesti Šembičanje, od druge strani nam pa naša mila ajdovska sestrica celó svojega župana z njegovo krasno soprugo pošlje, in ko se je začela dvorana z zunanjci polniti, ali je kazalo, sodi častiti bravec! da bi se bili zdaj naši domači družbeniki v Tabor odmikali in goste same puščali? Te sirovine se vendar ne sme od nas pričakovati. Jeli smo tedaj tudi domači v domačo dvorano se zbirati, in osnovala se je bila veselica, da se kmali taka ne pomni, in da je kakor ljudje pravijo, odborovcem v Tabru grdo škodo naredila, pa kdo je tega kriv? — Pregovor pravi, da kdor drugim jamo koplje, sam va-njo pade. Da, častiti bravec, tudi o tem lože sodiš, ti moramo resničnost „bürgerjevega“ blaznjenja posvetiti. V vipavskem trgu so bili res od nekdaj sloveči „bali“, pa to so bili „nobelbali“ ne pa „bürgerbali.“ *) Osnova „nobelbalov“ je bila iz prvega v rokah trške gospôde. Od kacih petnajst let je kazinski odbor to preskrbljeval, in kar čitavnica stojí, je spet ona sama za vse javne veselice skrb v rokah imela, in tudi za letošnji pust je odbor sklenil, da se bote vsaj dve veselici naredili, res da ne več v Tabru, ker je pred kratkem v najem dvorano dobila, ki je prostorneja od une. Kar naenkrat osupnjeni odbor o sv. 3 kraljih zagleda, da se s podpisom „odbor“ povabila na ples v Tabru na vse kraje razdelujejo, in se nevedni poprašujejo, kako da bo čitavnica tudi letos še veselice v Tabru dajala? **) — Iz kterih vzrokov se je ta „odbor“ sestavil? kaj ga je sililo po dozdanji šegi čitavnici prvinstvo vzeti? ali je mar čitavnički odbor kakim razodetim željam nasprot šel, da se je moralo svojo pot hoditi? kdo se je tukaj porazumljenja ogibal? kdo je komu pot pretekal? kdo ne bo sodil, da je ta „odbor“ hotel navkljub delati, zdražbo in rasprtijo med mirnimi Vipavci počenjati? komu gre tukaj čast „paralisirenden einflus“ delati, „Kastengeist“ trositi in z „Ansihtendikataturo“ vse zmagovati? Kdo se ne bo tukaj na pravljico od volka in jagneta spolnil, ki mu je vodo kalilo, predno je bilo? Pa bodi tega dosti, da samo, bravec, slišiš glas našega zvona. Še toliko pristavimo, da to zahtevanje „bürgerjev“ v potrjenje in razvijanje čitavniškega življenja po Vipavi dobro pomaga in se čvrsto zanašamo, da bodo Vipavci čedalje bolj spoznavali, kdo si prizadeva njih narodnost oživljati in jim na stopnjo omike pomagati, da jih ne bo vsaki „bürger“ za norca imel.

*) Komu da gré v Vipavi ime „bürger“, ne vemo ti, bravec, povedati, zakaj tukaj se ločimo samo med gospôdo in tržane, in ti svojo veljavo v to stavijo, da so komunski sosedje. „Bürgerja“ šaljivo le tacega imenujejo, ki je čast dosegel, da ga je bila gosposka kterikrat v „luknjo“ vtaknila.

**) Po teh grozno učenih besedah je soditi, na kteri stopnji kulture ti „bürgerji“ stojijo, in si človek lahko misli, da so se čez noč Cimbri pod Nanos naselili. Pis.

*) Kak pust se je tudi kak „bürgerbal“ bil naredil, pa je bil navadno tako občen, da so se dekle in hlapci med gospôdo mešali.

**) Da bi se to slepenje v „Novicah“ odkrilo, je bil res odbor žugan, pa ni vredno spoznal, da se v to malovrednost vtika, kar „Novice“ same veste. Pis.

Dozdaj je bilo naše čitavniško življenje res prerahlo, dokler se po „Laibacherci“ eni čitavničarji s tako miroljubnostjo valjajo in se zdaj „bürgerji“ imenujejo, pa pustimo jih! Trški sosedje in vsi Vipavci drugih komunov so res pravega, čistega, slovenskega zrna, ki večidel samo „Novice“ in druge slovenske časnike prebirajo, nemška kultura pa jih ni še tako presijala, da bi vedli, kaj je „verhängnissvoll“, kaj „paralisirender Einflus“ in celo „Kastengeist“ in „Ansihtendiktatur“. Zato v njihovo čast rečemo, da jih med „bürgerji“ v Laibacherci ne iščemo. — Še eno ti bravec na uho povemo, da „bürgerji“ ne zvedo in na nas ne planejo. Brž po 14. smo mi razlagali, da bode 28. v čitavnici ples; in miroljubni in nezdražni „bürgerji“ so še z večo pompo ravno tisti večer „bal“ napovedali. In kdo vé, da se niso bali, da bi čitavničarji in mirni Tržani ne zvedeli, ali so imeli „bal“, so v pondeljek jutro pred dnevom s tako bahantijo po ulicah pri lesenih bakljah ropot delali, da bi bili lahko Trg zažgali, ako bi ne bil vès iz kamenja in opeke, kajti oglje je po petdeset sežnjev za njimi žarelo. Kdo vé, kakošna „Massregelung“ bi bila čitavnico zadela, ako bi se bila izmed svojega ozidja samo ganila?

Odbor čitavnice vipavske.

Iz Idrije 3. svečana. —ign— Prav po krivici sta menda Idrija kakor Tržeč v vrsto „nemških“ mest in trgov na slovenskem Kranjskem zapisana. Pa je že zlodej, da se res včasih kaj tacega primeri, da bi človek, ki zunaj Idrije živí in ne vé, kako in kaj se tukaj godí, misliti moral, da smo res nemškutarji „primae classis.“ Ena taka je bila, da idriska županija je bila, ki si je izvolila Issleiba za svojega srenjčana, ki se je brez vspeha ponujal celó Tržiču. Druga pa je zdaj ta, da naša mestna županija, bode po gosp. Dežmanu položila deželnemu zboru peticijo zoper predlog, da se vpelje slovenski jezik v ljudske in srednje šole na Kranjskem, češ, da vsak rudar (knap) mora nemški znati, ker — noben rudarsk uradnik slovenski ne zná. Ta peticija tedaj kaže, da je rudnik idrijski in da so rudarji naši le zavoljo uradnikov na svetu!! Ali ni to narobe svet? Pri tej priliki vprašamo samo to našega gosp. župana Höchtelna, ki je menda posrednik te peticije: ali bi ne bilo bolj v njegovi nalogi, da bi županijski odbor izgotovil mestni račun, ki ga še ni bilo, kar on županuje, kakor da se vtikuje v stvari, ktere so zoper pravice narodne, ki nam jih je presvitli cesar kakor drugim narodom zagotovil in do kterih moramo vendar tudi mi priti? Ali bomo na veke plesali, kakor nam bojo taki godli, ki niso našega naroda? Prežalostno bi bilo to!

Iz Kamnika 1. svečana. — n — Dobili smo od c. kr. deželne gospóske „štatute“ našega pevskega društva potrjene; odbor je zdaj tako sestavljen: gosp. dr. Gauster je predsednik, gosp. Anton Leskovec, c. k. sodnik, tajnik, gosp. Jože Jeglič, c. kr. davkarski uradnik, denarničar, gosp. Jože Filic je učitelj petja, njegov namestnik pa gosp. J. Mandelc. Pevsko naše družtvo obdeluje slovensko in nemško petje. Društvo šteje zdaj 20 pevcev in 40 prijatlov petja, kteri po 30 kr. na mesec plačujejo.

Novomesto. ⁂ (Konec.) Prečastiti predsednik čitalnice naše je sklenil svoj govor*) tako: Kakor nježna cvetica po nevihti medlo glavico vzdigne, oziraje se na krepivno solnce, ter se lepše nego pred razcveta, tako se je slovenski narod po Cesarjevi besedi jarma oproščen zavedel, da je previdnost udi njemu prostor v državnem življenji odločila, da ima višji poklic nego biti podlaga tujčevi peti. (Živio- in slavaklici.) Nepomenljivo zerno jelo je kliti, „narase drevo, se kroži, se širi prekrasna slovenska lipa!“ Prvi sad, kojega je rodila, so bile čitalnice: narodni vrelci, iz kterih Slovenec slehernega stanú zajema vodice, matere bistre umnosti.— V srcih rodoljubov se je želja vnela, bratom k narodni omiki pripomoči, jih z prekrasnim maternim jezikom seznaniti, jezik med ljudstvom še jako pokvarjeni očistiti napák, „opiliti gladko mu rujo, kar je najetega v njem, dati sosedu nazaj, kinčati ga iz lastne moči, iz lastnega vira“, — in to, slavna gospoda, je po vladi potrjeni namen čitalnice, da se razveseljujemo pošteno, in po domače, ne pa vtikamo v politične razmere ali kake napake. — Sloga nam je gêslo, ne nesloga! (Slavaklici.) Pa osnovale so se že skoraj povsod čitalnice, se krasno razcvetele, krepko napredovale, ko pri nas še nič za narodno življenje nismo vedeli. V središči Dolenske bilo je tiho vse, in kakor se v puščavi glas potnikov zgubí, tako se je zgubila marsiktera želja o osnovanji čitalnice; peščica rodoljubov je trkala na zaklenjene duri, tužno so čakali srečnejših časov — in glej, nova dôba našega mesta je začetek novega življenja, prvo leto Rudolfovega je rojstno leto čitalnično. (Gromoviti živio- in slavaklici.) Slavna gospoda! Slovenci smo, sinovi slovenskih mater. Ne zabimo tedaj svete naloge, pa tudi ne lepih naukov, ktere so skrbne matere mladim srcem vcepile. Spomnimo se med drugim tudi nauka, naj bomo za vse prejete dobrote hvaležni in pokažimo s tim, da je naš namen blag, naše geslo: „vse za vero, dom in cara“, naša srca vneta za vse dobro, prava slovenska, hvaležna onemu, ki modro in z krepko roko vlada svoja ljudstva, ki očetovsko zanje skrbí. Recimo tedaj združeni: Slava našemu presvitlemu cesarju Francu Jožefu!“ (Gromoviti živio- in slavaklici.)

Novomesto 5. svečana. V nedeljo je praznovala tukajšnja čitalnica spomin našega neumrljivega Vodnika. V krasno okinčani dvorani se je zbrala velika množica tukajšnih in zunanjih rodoljubov in z veseljem smo opazili, da se je krasni spol obilo vdeležil. Čitalniški pevci so to pot svojo nalogo tako izvrstno rešili, da ploskanja in slava-klicev ni bilo ne konca ne kraja. Rajski občutki pa so se izbudili v naših prsih, ko je stopila gospá V. na oder in prepevala „V Arabije puščavi“ in „Luna sije“ s svojim milim glasom. Ravno tako ste bile dve deklamacii, sosebno ova gospodičine V. z občno pohvalo sprejete. Po končani besedi se je počel sijajni ples, ki je trajal skoro do belega dne. — To je bila prav národna veselica in tako živo in prijetno je bilo, da se je očividno kazalo, da čvekanje protivnikov, da naše mesto ni kraj za čitalnico, ostane le „pium deriderium.“

Vojteh Kraus.

Iz Kranja. — Tudi naša čitalnica je slovesno obhajala spomín rojstnega dné Vodnikovega 28. dné p. m. Dvorana je bila čez in čez polna, večernica pa prav vesela; pesmi lepe so se vrstile in „Zmaga rodoljuba“ je izbudila občno pohvalo.

Iz Borovnice 2. svečana. Danes zjutraj ob pol treh se je tù kod nas*) zemlja kake tri sekunde zibaje potresla tako, da je v bližnji Bistri en dimnik na gradu odlomivši se po strehi zaropotal; druge posebne škode ni bilo.

Iz Ljubljane. Kakor se sliši, bode konec deželnega našega zbora 15. dne t. m. — V 23. seji je Njih ekscel. deželni poglavar odgovoril na vprašanje Svetčevo, ktero je zadevalo ravnopravnost v uradnijah. Drugi pot prinesó „Novice“ odgovor. — V 24. seji je Svetec z družniki svojimi, nanašaje se na dopis gosp. prof. Tušeka v „Novicah“, drugo interpelacijo

*) Po naključbi je izostal v 5. listu konec govora. Vred.

*) Tudi v Ljubljani je v tem času bil potres. Vred.

izročil gospodu deželnemu glavarju zastran učiteljske službe, ki se je lani oddala na tukajšnji realki.

— „V seji deželnega zbora 25. u. m. — pravi „Danica“ in temu pritrjuje tudi „Slovenec“ — je komaj komaj z enim glasom zmagal pred vsem svetom pravični dr. Bleiweisov predlog, da bi slovenščina ne bila nadalje kakor mila in medla beračica v šolah svoje lastne domovine! Kako pač čudno je, da se je za tako očitno pravo reč treba s tolikim trudom vojskovati!“

— Gosp. Juri Fleišman je prosil lani, naj bi se tudi njemu, ker je marsikaj že storil za pospeh in povzdigo domačega petja, dala podpora iz tistega državnega zaklada, iz kterega c. kr. ministerstvo podpira zaslužene avstrijske skladatelje. In res mu je državno ministerstvo 18. dne u. m. podelilo 400 gold. za zasluge njegove o skladanji narodnih pesem. Ta novica nas toliko bolj veseli, ker je to prvo vladino priznanje cene národnih naših pesem.

— Ravnokar smo iz Prage prejeli v lični obliki 1. zvezek „Lire Sionske“, ki jo izdaja naš izvrstni skladatelj France Grbec. Ta zvezek obsega sledeče pesmi: „Svečnica“, „Tantum ergo“, „Postna“, „Pepelnica“, „Kvaterna nedelja“ (povsod besede Fr. Marnove) in „10. psalm“ (besede Mat. Valjavčeve.)

— Vodnikov rojstni dan se je letos v Ljubljani obhajal posebno sijajno. Že na Svečničin večer so pri Žibertu v Šiški (rojstni hiši Vodnikovi) vrli naši „Sokolci“ obilno zbrani in navdušenega srca z govori in pesmami se spominjali prvega buditelja slovenskega naroda; v nedeljo pa je čitalnica v dvorani svoji osnovala „besedo“, ki je presegla vse prejšnje, in ples, ki se je odlikoval po posebni krasoti. Prav posebno svečanost je podelilo pa tej veselici še to, da Njih ekscelencija gospod deželni poglavar baron Bach s prečastito svojo rodovino in Njih ekscelencija gosp. baron Schloissnigg so počastili z nazočostjo svojo Vodnikovo večernico in z ljubeznjivim svojim obnašanjem še posebno povzdignili radostno gibanje tega večera. Slavnoznana naša govornica gospodičina Ema Tomanova je začela „besedo“ z govorom, ki ga je Vodniku na čast izvrstno zložila gospá Luiza Pesjakova in ki ga vsega prinesemo drugi pot. „Slovenija“ je stala tù pred ovenčano podobo Vodnikovo (ki jo je mnogocenjeni naš domači umetnik g. France Zajic nalašč naredil za ta večer in blagodušno daroval čitalnici) ter je naštevala dela njegove domovini na blagor in slavo. Da je gospodičina Ema rešila nalogo svojo mojstrsko, razume se pri nji samo po sebi. Sledeči predmeti današnje besede bili so muzikalni. Dva zbora (Fleišmanov „Triglav“ in Bendlov „Svoji svojim“) krasno peta od našega zbora sta izbudila občno in zasluženo pohvalo mlada gospodičina Eugenija Frölichova pa je na goslih pokazala izvrstni talent svoj in dobro šolo, v kteri se je učila godbe. Težko kompozicijo Artotovo „Souvenir de Bellini“ je od konca do kraja vršila s tako izurjenostjo in tolikim občutkom, da ji je živa pohvala donéla od vseh strani. — Zdaj je vse radovedno pričakovalo šaljive spevoigre dr. Benj. Ipavčeve „Tičnik“, ki je prvikrat in z orhestrom prišla na slovenski oder. Že prve točke (ki sta jih péla gosp. Anton Jentel in gospodičina Ivana Podkrajšekova) so z očitno zadovoljnostjo navdale vse občinstvo, ktero je čedalje bolj navdušeno bilo o mičnih, vsako situacijo karakteristično izrazujočih napevih, ko sta še pristopila gospodičina Roza Frölichova in gospod Vojteh Valenta, in naposled še ključar (gosp. Vikt. Koloretto) s svojimi pomagači. Posebno zanimiva je naloga (rola) „Ljuboslave“, ki jo je gospodičina Roza Fröhlichova pevaje in igraje tako izvrstno izvršila, da je bilo veselje, pa tudi gospodičina Ivana Podkrajšekova je v petji in igri „hišno“ tako lepo delala, da ona kakor gospodje Valenta, Jentel in Koloretto vsaki čas morejo stopiti na očiten oder, ne bojé se nobene kritike. Izvrsten je tudi zbor, ki sklepa igro. Po pravici je tedaj h koncu toliko živahnega pleska bilo, da se je dvorana zibala. Le en glas je, da se Ipavčeva spevoigra more meriti z vsako drugo najboljo opereto, vrh tega pa ima za nas še toliko večo vrednost, da so napevi njeni prav v duhu slovanske muzike zloženi. Čitalnica je še tisto noč po telegramu čestitala gosp. dr. Ipavcu v Gradec. Pa tudi besede, ki jih je spisal gosp. Rogački tej spevoigri, so hvale vredne. Po vsem tem pa gre še hvala, velika hvala našemu pevovodju gosp. Jož. Fabjanu za tako izvrstno izpeljavo te operête, ktera vnovič priča umetnost njegovo; ne najmanjša stvarca ni kazila krasnega dela. Ko je tako ne z „narejeno“, ampak prav s srčno občno pohvalo bila končana beseda, se je začel plés, kterega so Njih ekscelencija deželni poglavar s svojo ljubeznjivo rodovino, pa tudi Njih ekscelencija prepri-jazni gosp. baron Schloissnigg učakali tako dolgo, da so videli „kolo“ plesati, in potem še le prav zadovoljni zapustili dvorano, kjer je veselje kraljevalo blizo do zora — Vodniku na spomin.

— Slovansko pevsko društvo na Dunaji napravi 11. svečana „veseli večer“, h kteremu pridejo gospé in gospodje našemljeni in v kterem se bojo vzlasti šaljivi govori vrstili s plesom. Tudi v Ljubljano smo dobili prijazno vabilo; ker pa je Dunaj daleč, pošiljamo jim bratovsko „na zdravje!“

— Iz prijaznega pisma, ki ga je te dni predsednik kmetijske družbe gosp. Fid. Terpinc prejel iz Amerike od gosp. misijonarja Fr. Pirca, se vidi, da je starček še zmiraj nevtrudljiv delavec v nogradu Gospodovem. On pravi, da se čedalje bolj množijo indijanske misije, in da prihodnji mesec potuje s svojim kaplanom gosp. Tomasinom do Red Lake, 9 dni daleč.

— Gospod profesor Pogorelec je umrl pretekli teden.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Presvitli cesar in cesarica še zmiraj bivata v Buda-Peštu. O političinih zadevah se morajo tù važne rečí goditi, ker za ministrom Mennsdorfom, ki se je 1. dne t. m. podal v Pešt, je bil 3. dne tudi minister Belkredi na nagloma tje poklican. Zeló važna razprava o adresi (pismu, ki naj se Njih Veličanstvu pošlje za odgovor) se utegne začeti v sredi tega meseca. — Po „Pozoru“ so se vse narodne in svobodoljubne stranke popolnoma zedinile o tem, kako da bojo glasovale o adresini razpravi. Subotičev pristavek preminja Račkovo osnovo v tem, da zagrebški zbor ne čaka odgovora ogerskega zbora zastran hrvaške 42. točke od 1861. leta, ampak da prosi vlado, naj zahteva od ogerskega zbora, da odloči poslance, ki se snidejo s poslanci hrvaškega zbora v dogovor zastran skupnih državnih zadev in unije ogersko-hrvaške. — „Nacionalov“ dopisnik iz Zagreba pripoveduje čudno novico, da je preuzvišeni škof Strossmajer po ogerski kancelarii predložen za izpraznjeno škofijo v Kalocski z letnim dohodkom 300.000 gold. „Domobran“ dostavlja tej neverjetni novici, „da Magjari znajo priznavati zasluge!“ — Policij v Lincu, Salcburgu, Gradcu, Inspruku, Ljubljani, Zadru, Požunu, Šoprunu, Kašavi, Velikem Varadinu, Temešvaru, Zagrebu, Sibinji, Tropavi, Celovcu in Črnovicah ne bode več, le v največih mestih še ostanejo. En del polcijskih opravil prevzamejo mestne županije, državna opravila pa prevzamejo deželne vlade. S tem se prihrani državni kasi okoli 400.000

gold. leto in dan. To je zopet napredek, za kterega se imamo zahvaliti novemu ministerstvu, ker očitno je, da potem dobijo županije (soseske) večo samostojnost. — Tudi žandarmarija se bo zmanjšala in prenaredila, pa tudi poštarstvo. — Minister Belkredi je že od toliko českih in moravanskih mestnih in druzih županij dobil častno srenjčanstvo, da s diplomi kmali ne bo vedel, kam. — Že večkrat je počil glas v tistih centralističnih listih, ki zdaj v Pešt, zdaj v Zagreb škilijo, da ministerstvo Belkredijevo omahuje in da utegne pasti; al vse to je laž — pravi vradna „Gratz. Zeit.“ — zmerno obnašanje Čehov in Poljakov, ki, kakor vsi Slovani trdno stojijo za Belkredija, je utrdilo njegovo ministrstvo tako, da še nikoli ni tako krepko stalo kakor zdaj. — Po ostalem svetu je tako malo političnih novic kakor da bi sama Avstrija zdaj bila prva na svetu.

Denarni zapisnik Matičini.

Novi udje:

(Dalje iz 5. lista.)

Za 1864. in 1865. leto.

Gospod	dr. Lorber Henrik, pravosredni koncipist v Cmureku	4 gold.
„	Tekonja France, kmet v Trolkavi	4 „
„	Kurnik Janez, župnik pri sv. Petru pri Radgoni	4 „
„	Rantuša Juri, kaplan v Ljutomeru	4 „
„	Kamnikar France, trgovec v Radgoni	4 „
„	Velcel Anton, kmetov sin na Drvanji	4 „
„	Šrajbar France, kmet v Žedencah pri Radgoni	4 „
„	Mlinarič Jožef, krčmar in kmet v Gederovcah	4 „
„	Hanžič Jakob, kaplan v Halbenrajnu pri Radgoni	4 „
„	Potrč Lojze, kaplan pri sv. Benediktu	4 „
„	Bartl Jožef, duhovnik pri sv. Ivanu v tržaški okolici	2 „
„	Gač Vekoslav, trgovec v Kostanjevici za 1865. l.	2 „
„	Žugel Srečan, c. kr. dačni uradnik v Kostanjevici	2 „
„	Šebavec Fr., preglednik potrošnine v Kostanjevici	2 „
„	Svoboda Janez, gozdar v Čateži	2 „
	Skupaj	60 gold.

Stari udje, ki so plačali za 1865. ali 1866. leto:

a) ustanovniki:

Gg. Hraševec France, dr. Gestrin Drag., Peternel Mihael (doplačal), Rozman Jožef, Repič Andrej, Sajevec Janez, Pinežič Viktorin, Brnik Lovro, Mazek Lovro, Jerala Janez, Lipold Franjo, Robič Andrej, Globočnik Janez, Globočnik Anton, Sokol južni, Ravnikar France, Petovar Ivan.

b) Letniki:

Gg. Venedig Herman, Mlakar Maksimilijan, Legat Janez, Mrzel Jožef, Rozman Lovro, Blagne Anton, Vodopivec France, Žunko Jožef, Virk Jožef, Arko Anton, Arko Jakob, Šega Janez, Fajdiga Janez, Oberstar Matija, Podboj Janez, Laknar Janez, Niedorfer Marko, Treven Valentin, Šular Janez, Dovič Janez, Trček Egidi, Mencinger Lovro, Oblak France, Wiest Viktor, Narobe Martin, Skrl Jakob, Berčič Janez, Strmole France.

V Ljubljani 30. januarja 1866.

Dr. Jer. Zupanec.

Račun dohodkov in stroškov za Slomšekov spominek.

Skupnina prejšnjega računa 230 gold. 43 kr. — Lembaška fara je podarila 20 gold. — Gospodje: Matjašič Juri, dekan v Jarenini 5 gld., Kramer Andr., kaplan v Jarenini 5 gld., Osočnik, fajmošter pri sv. Iliju 3 gold., Fluher, fajmošter pri Svečinah 3 gold., Košir Janez, kaplan pri Svečinah 1 gold., Pukšič Franc, kurat pri sv. Jurji 1 gold. 50 kr., Klemenčič Anton, kurat pri sv. Jurji 5 gold., Repa Franc, fajmošter pri sv. Jurji 5 gold., Rošker Franc, kaplan pri sv. Jurji 1 gold., Vogrin M., kaplan pri sv. Jurji 1 gold., Šmirmaul Janez, kmet 5 gld., Venger Jožef, kmet 3 gld., Udl Drag., učitelj 2 gold., Turkuš Jožef, kaplan 5 gold., Dainko Peter, dekan 5 gold., Verbnjak Jožef, kaplan 3 gold., Vovk Juri, fajmošter 5 gold., Fras Jožef kaplan 2 gold., Simonič Jožef, fajmošter 3 gold., Pirker Ignac kurat 1 gold., Fric Matija, fajmošter 3 gold., Mavčič Jožef fajmošter 2 gold., Masten Jožef, kaplan 5 gold., Stuhec Juri kurat 2 gold., Muhič Štefan, deficient 2 gold., Toplak Franc kurat 2 gold., Codelli Avgustin, baron, stolni prošt v Goric 6 gold., Rozman Jožef, dekan v Konjicah 10 gold., Koroše Štefan v Stranicah 2 gld., Stergarjeva Lena v Stranicah 50 kr. Argenšek Anton v Stranicah 50 kr., Farovška družina v Stranicah 40 kr., Arlič Janez v Zrečah 2 gold., Kunay Jožef v Zrečah 1 gold., Kunay Janez v Čadramu 2 gold., Pinter Matija v Čadramu 1 gold., Počan Gregor v Keblu 1 gold., Kavš Mica v Keblu 80 kr., Straus Liza v Keblu 20 kr., Rebernak Kuna 20 kr., Regula Juri v Tinjah 3 gold., Sofič Jožef v Tinjah 1 gold., Pevec Janez v Pruhovi 5 gold., Jugovič Juri v Pruhovi 2 gold., Kinčič Janez pri sv. Jerni 1 gold., Virk Jož pri sv. Duhu 2 gold., Jarič Valentin pri sv. Duhu 1 gold., Sabokošek Kaspar pri sv. Duhu 1 gold., Jaklič Dragotin v Špitaliču 3 gold., Pahate Lucija v Špitaliču 50 kr., Krener Janez v Konjicah 2 gold., Ogradi France v Konjicah 5 gold., Bančič Anton pri sv. Kungoti 2 gold., Modič Janez pri sv. Kungoti 1 cesarsk zlat, člani mariborske čitavnice 11 gld. 60 kr., gosp. Matija Vodušek, opát in dekan v Celji, nabrali v svoji dekani od samih duhovnih, kterih imena niso povedana, 80 gold. — Skupnina vseh dohodkov 478 gold. 63 kr. — Tiskarju se je plačalo 31 gold. 19 kr., za poštnino 53 kr. = 31 gld. 72 kr. tedaj še ostane čistih dohodkov 446 gold. 91 kr. in 1 ces. zlat.

Matija Prelog, denarničar.

Milodari za Dolence.

Gospod prof. dr. Vončina Leon 5 gold.
„ Jožef Pleiweis, trgovec v Ljubljani 20 gold.

Kursi na Dunaji

5. februarja 1866 v novem denarji

Državni zajemi ali posojila.	
5% obligacija od leta 1859 v novem dnar. po 100 g. g.	59.—
5% nar posojilo od l. 1854 „	65.35
5% metalike „	62.35
4½% „ „	55.65
4% „ „	51.00
3% „ „	41.00
2½% „ „	54.50
1% „ „	—.—
Obligacije zemlišn. odkupa. (po 100 gold.)	
5% doljno-avstrijanske g.	81.00
5% ogerske „	69.80
5% hrvaške in slovanske „	70.00
5% krajnske, štajarske, koroške, istrijanske „	84.00
Državni zajemi z lotrijami.	
Zajem od leta 1860 „	82.05
„ „ „ 1860 petink. „	84.52
„ „ „ 1839 „	138.25
„ „ „ 1839 petink. „	134.25
5% narodni od leta 1854 „	78.50
Dohodkine oblg. iz Komo „	16.00

Druge obligacije z lotrijami	
Kreditni lozi po g. 100 . g.	114.00
4½% Tržaški lozi po 100 „	108.00
5% Donavsko-parabrodski po g. 100 „	77.00
Knez Esterhazy. po g. 40 „	78.00
Knez Salmovi po g. 40 „	26.50
Knez Palfyovi po g. 40 „	22.00
Knez Claryovi po g. 40 „	23.00
Knez St. Genoisovi po g. 40 „	23.75
Knez Windischgräz. po g. 20 „	15.50
Grof Waldsteinovi po g. 20 „	16.00
Grof Keglevičevi po g. 10 „	12.50
Budimski . . po g. 40 „	22.75
Denarji.	
Cesarske krone . . . g.	14.08
Cesarski cekini . . . „	4.92
Napoleondori 20 (frankov) „	8.36
Souvraindori . . . „	10.77
Ruski imperiali . . . „	8.59
Pruski Fridrikdori . . „	9.19
Angležki souvraindori . „	10.79
Louisdori (nemški) . . „	—.—
Srebro (ažijo) . . . „	103.20

Žitna cena

v Ljubljani 5. februarja 1866.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 6. — banaške 4 fl. 6. — turšice 2 fl. 55. — soršice 2 fl. 90. — rež 2 fl. 80. — ječmena 2 fl. 25. — prosa 2 fl. 40. — ajde 2 fl. 30. — oves 1 fl. 80.

Loterijne srečke:

V Trstu 31. januarja 1866: **79. 80. 1. 48. 39.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 10. februarja 1865.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Tiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.